

अनरामरवत्प्राज्ञो विद्यामर्थंचचिन्तयेत्
ग्रहीतइवकेशेषु मृत्युना धर्ममाचरेत् ॥

७२५५

गोविंद गमन.

A FEW
Tears of Lamentation,
IN

HIS NATIVE PLACE.

From a
SIMPLE HEART.

ગોવિંદ ગમન

યા ને

સ્વર્ગવાસી શેઠ શ્રી ગોવિંદજી ઠાકરસી મૂલજી

જે. પી. ના

વિ યો ગ.

રચનાર,

એક સ્નેહી.

મુદ્રણ—“વર્તમાન પ્રેસ.”

સવંત ૧૯૫૬-૬૦ સં ૧૯૦૦.

ગોવિંદ ગમન

ભાટિયા જ્ઞાતિના એક અગ્રેસર સદ્ગૃહસ્થ શ્રીમાન ગોવિંદજી ઠાકરસી મૂળજી, ગયા સંવત ૧૯૫૫ ના જેઠ માસમાં તેમના ચિરંજીવી ભાઈ ધરમસીને જનોઈ આપવાના શુભ પ્રસંગે શ્રી દ્વારકા પધાર્યા હતા. એ મંગળ સમારંભ સહકૃદ્ગુણ તેમણે પૂરો કર્યા બાદ, પોતાના જૂના વતન વરવાળામાં, કેટલાંક કારણસર ત્રણેક માસ સુધી રહ્યા હતા. તે દરમિયાન વરસાદની તંગીને લીધે વરવાળા વગેરે ગામોના ગરીબોપર ગુજરતી આફતના નિવારણાર્થે પોતે કેટલીક યોજનાઓ કરી; અને બીજી કેટલીક યોજનાઓ ત્યાંના આં રેસિડેન્ટ મેં હેરિસન સાહેબ જેઓ વિલાયતના પ્રવાસેથી સપ્ટેમ્બરનું પહેલું અઠવાડીક પૂરું થતાં વળી આવનાર હતા, તેમની સલાહ લઈ કરવા વિચાર હતો; અને ત્યાર પછી તુરત મુંબઈ તરફ જવાની તૈયારીમાં હતા, પરંતુ ઈશ્વરઈચ્છા કાંઈ ન્યારીજ છે. તે પ્રમાણે:—

દાહરો.

ઇસ્તિ વર્ષ અઢારસેં, સપ્ટેમ્બરની સાત,
સિંધુમાં સુર^૧ ડૂબીઓ, જોઈ ભયાનક રાત.

૧

ઊધે માથે ઇન્દુને ^૧, ખાંધી કાળ કરાળ,^૨
 અસ્તાચળની ખીણમાં, ફેંકી દીધ વિશાળ. ૨
 ક્રોધાગ્નિમાં^૩ સીજતા, મેલી ઉડુગણ^૪ આલ;
 ધમ ધમ પાગ પછાડતી, ગોરી ગળતા ગાલ. ૩
 અવનીને અક્ષળાવતી, ડાલાવતિ જે શેષ;
 ઉદધિને અક્ષળાવતી, ધની કરાળ વિશેષ. ૪
 વિરહાગ્નિમાં^૫ બાળવા, સુજન અનાથ અનેક,
 ઝડપ્યો જીવર આવિને, રત્ન રૂપ નર એક. ૫

છપ્યો.

રત્નરૂપ નર એક, હતો અંધાની કાઠી,
 ગરીબ પાલનદાર, જ્ઞાતસ્નેહીની ગાંઠી;
 દીન તણે દાતાર. શેઠ લોકોમાં શાણે,
 અનાથનો આધાર, હિંમતે વીર સમાણે;
 વળિ કરી પરીક્ષા પ્રેમથી, લાયક આદર આપતો,
 તે ગોવિંદ સ્વર્ગ ગમન સુણી, દેશ આંસુ દુળ સારતો. ૬

^૧ ઇન્દુને દશમી લીલી માંદેલા રત્ન જેડે સરખાવે.

^૨ એ કરાળ કાળરાત્રિએ—ચંદ્રને તે દહાડે રાત્રે ચંદ્ર ખાસ દુઃખદ સ્થિતિમાં—ઊધે માથે રાખ્યો હોય તેવો—નજરે પડ્યો હતો.

^૩ ક્રોધાગ્નિ અને વિરહાગ્નિને સરખાવે. ^૪ ઉડુગણ—તારા—ને સુ-
 જા રાથે સરખાવે.

(શું નામથી પ્રસિદ્ધ થયા અને કેવી રીતે?)

રોળાવૃત.

ગયો ચાળી નર વીર, ધીર ? ધારણ સત્કુલનો,
જાએ સર્વ શરીર, હતો હીરો જેમુલનો;
જન્મથકી શુભ નામ, હામ સહ કામો જેના,
રામ રટણ સુખધામ, પૂર્ણ પરમારથ એના. ૭

ગાયોના પ્રતિયાળ, આજ દુર્લભ નર દીસે;
વળી દ્વારકાવાસ, ઘડ્યો જાદવમણિ^૨ ઈશે;
પ્રચંડ જેના ગાત્ર, મરદ મોટા માંથાનો,
જીવન પરહિત માત્ર, પાત્ર કીર્તી ગાથાનો^૩. ૮

ન્યાયી જેની નજર, મેરુશો મત તે જેનો,
શાણુપ સાગર પૂર, ઉદય સંસર્ગજ એનો.
અભ્યાગત આધાર, અરક્ષિત જનનો વાલી,
કુમળા વિદ્યારથી-છોડના વજનો માળી. ૯

મા'જનનુ એ રત્ન, સર્વનું હિત ચ્હાનારો,
દુર્લભ એવો કોઈ, હશે સંકટ સે'નારો.^૪
ઘણો તદ્દય વિશ્રામ, શેઠ સુમંત્ર^૫ જણાયો,
ધર્મ તણો વળિ તાત, ગુણિ ગોવિંદ ગણાયો. ૧૦

૧ મજબૂત ટેકો.

૨ ભાટિઆઓ પણ જાદવવંશી ગણાય

છે; તેઓમાં મણિ.

૩ કીર્તિની કવિતાનું પાત્ર.

૪ III

treatment.

૫ સારી છે મંત્ર-સલાહ-જેની એવો.

ખરિયો એ ક્ષણવાર, જેમ કે ખરતો તારો,
હા ! હા ! હા ! કિરતાર, કેર આ અતિ અકારો;
ભાદરવો અમ આંખ, વહે ભાદરવે ભૂંડે,
શીદ ધરાવ્યું શુકલ, નામ એ પક્ષે ? કુડે. ૧૧

અરે શાકિણી બીજ ૨, કરી તું પ્રકટી ક્યાંથી,
શી ગિરધરની ગતિ, લીધો મમ મિત્ર ત્વરાથી;
નહિં તમારો વાંક, રાંક અમ કર્મજ કૂટયાં,
દુખના આડા આંક, હતા તે આથી દૂટયાં. ૧૨

કુંડગિઓ.

કોઈ કહે ગોટો ચડ્યો, તદ્દય થયું કે બંધ,
કહે લોહી મગજે ચડ્યું, આંખે આવી અંધ;
આંખે આવી અંધ, કંધ નમતી મેલાઈ,
એવી એવિ અનેક, લોક વાયકા વદાઈ.
મહા રોગથી ગણિત, દીવ્ય કાયા થઈ જોઈ,
જેવી જેની માગ્ય, કરે તેમાં શું કોઈ ? ૧૩

૧ એ પખવાડિયે શુકલ-ગિજળું નામ કેમ ધરાવ્યું ? ૨ બી-
જનો દહાડો આ ત્રાસદાયક બનાવ માટે નિમાર્ણ થયો
હશે; તે તો જેમ તેમ કાઢ્યો, પણ પાછી બીજ તો આવીને ઉભી.
આ પક્ષમાં બે બીજ થયેલી છે તે ઉપરથી. સૂરજ. ૩ તારી
પાસે અમારું એટલુંજ લેણું હશે. !

સોરઠો.

ના ના! એમ ન હોય, વાંક અમારો કે' વશ્યો;
માગ્ય અને વણ માગ્ય, તારે શું ઉદાર થૈં? ૧૪

(સિતાજીના મહિનાનો રાગ.)

હયા સાગર, દીલ ઉદાર, અનાથ છોડી ગયો;
નહીં ચેતાવિયાં નિજ બાળ, વિચાર એ શો લલો? ૧૫
હતા સંતિતણા જે ઓધાર ૧ આધાર અનેકના;
તેનાં તનુજ રૂટે નિરાધાર, ઘટે એવું છેક ના. ૧૬
શેઠવિના સુનાં ઘરબાર, બગીચા ને બંગલો,
માંહિ ટળવળતાં બંધુમિત્ર, લાગે જાણે જંગલો. ૧૭
શુભ ગાડીતણા જેઉં અશ્વ, તૂણો નહિં આવતા;
મૂકિ નીસાસા મહા ઘોર, આંસૂ વરસાવતા. ૧૮
લબ્ય હાકીસ કેરાં મકાન, બાવા ધાઈ ઊઠતાં,
ફફડાવી બારીનાં કમાડ, જાણે માથાં ફૂટતાં. ૧૯
આપ આવતા દેખી જે રોજ, ફરે યંત્રો હોંસથી,
આજ ઉડી ગયો એનો શ્વાસ, ૨ ગળું ૩ બેહું શોષથી. ૨૦

૧ More bent to raise the wretched-GOLD-
SMITH. ઉપરથી. ૨ શ્વાસ-વરાળ. ૩ ગળું-સિટી-બંધ થઈ છે.

તગ તગતી બે તીક્ષણુ ૧ આંખ, ફૂટી રોતાં દુઃખમાં,
 ખની. ઘેલો બાઈલર રાખ, જાણે કાકે ૨ મુખમાં. ૨૧
 મોટી મારકીટે આવજાવ, નાણાં રે'તાં ખડખડી,
 જાણે મારકૂટે ભાગ્યાં હાડ, એવી એ સૂનિ પડી. ૨૨
 મીલમાંના નાના મોટા લોક, રૂવે અશ્રૂ લઈ,ા,
 રૂડો ગંભીર ધીર સ્વભાવ, અધીન સહુને કર્યા. ૨૩
 રૂવે ગાયો વળી ગઉશાળ, આશ્રિત જે નિશાળીઆ,
 કારખાને કારીગર લોક, આંખે આંસુ ચાલીઆં. ૨૪
 બાગે ફરતાં પંખીઓ આકંદ, ચાંચો અંગે મારતાં,
 ઢીલી વીલી કરી દળ-આંખ, તરૂ આંસુ સારતાં. ૨૫
 જેને જેને અપાવ્યાં અનેક, સાધનો જીવાઈનાં,
 વરસાવે આંખે વરસાદ, તેમાં તો નવાઈ ના. ૨૬
 પણુ જોયો તુને કદી આંખ, કાને સુણ્યો જે ઘણી,
 વળી પથ્થર રોઈ આંખ, ખોશે ગયો તૂં સુણી. ૨૭
 શેરી ચોટે રૂવે સૌ લોક, સુજશ સંભારીને,
 વૃદ્ધ બાળ તરૂણ તમામ, ધંધાઓ વિસારીને. ૨૮

૧ આંખો બાઈલર માંહેનાં દેવતા સળગાવવાનાં ચક્રચક્રતાં
 ખારીઆં; તે ઠરી ગયાં છે. ૨ ખારીઆંની નીચે રાખ વગેરે પડી
 જવાનું લોહા જેવું બાકું જાણે દુઃખથી રાખ શકતો હોયની એવું
 જણાય છે.—આગલા દહાડાની રહી ગયેલી રાખ.

કોઈ કે'શે થાવું મુશકેલ, જગતમાં રત્ન આ,
કોઈ કહે ન અન્યથી થાય, અમારું જતન હા ! ૨૯

હા હા ! ગયો એ માઈનો પૂત, પ્રેમ શૌર્યથી ભર્યો,
સ્પષ્ટવક્તા ગયો ચાલી આજ, એકાએક નીસર્યો. ૩૦

કોણ લેશે માંદાની સંભાળ, હવે આશ્રમો મહિં ?

કોણ દેશે હિંમતે જવાળ, આફ્રીસરો પાસ જે ? ૩૧

કોણ લેશે ગાયોની આશીષ, ફાંસાથી છોડાવિને ?

કોણ દેશે સ્વસ્થાતિને ન્યાય, સુરસ્તે ચડાવિને. ૩૨

કોણ લેશે સુજશનો લહાવ, જગતહિત કામથી ?

કોણ દેશે રિપૂને ક્ષમાય, મહા ગુણ સામથી ? ૩૩

કોણ કરશે દુઃખીની વા'ર, કરી ઘોષ આકરો ?

કોણ દેશે ભૂખ્યાને અનાજ, બાળકને સાકરો. ૩૪

જેમ તોફાની કોઈ સમુદ્ર, કાળી રાતને સમે,

માંહે મૂકિ ડૂબતે નાવ, સુકાની ગયા તમે ! ૩૫

આ તે ઓચિંતો ધરતીનો કંપ, કે મેરૂ બગલગ્યો,

હા હા ! આવીશું 'છપ્પન સાલ, કે થ'લ તૂટી પડ્યો. ૩૬

આવા કઠણ સમયની માંદા, જેની છે જરૂર હ્યાં,

મેલી સૌને રઝળતા તે આમ, કહો ગયા કેમ ત્યાં ? ૩૭

૧ પ્રારસી ગ્રંથોનો એવો મત કહેવાય છે કે એ સાલમાં પૃથ્વી
ગરક જશે; તે ઉપરથી.

ઈંદ્રવજ્રા.

- મોટી હતી હામ ઉરે તમારે, પોતાતણું સહુ કરવા વિચારે;
 તો ભાઈ આવું તમને ગમ્યું શું, મૂક્યાં સહુને રડતાં અહીં શું? ૩૮
- કેંતા હુતા આજ હું કાલ આવું, થયું અચિંતું પણ દૂર જનવું;
 આથી અમો સાથ થઈ જીદાર્થ, દુઃખ રહે સર્વ સુંદીર્ઘિ ગાઈ. ૩૯
- કંપાવનારા સ્વર ધૂડ જોલે, દીકાં રહે શ્વાન અનેક ટોળે,
 પત્ની ત કુંકરણ જોઈ લાગ્યું?, શું જીવવું ભાગ અકાઈ લાગ્યું? ૪૦
- આ કાળમાં સૌ નયના યળીયા, ભૂખે અને રોગ દુખે ગળીયા,
 તે ટાળવાને મયતો તું જાણી, લીધા અદેખે જમડે શું તાણી? ૪૧
- શું હોંસ તારા દીલમાં ખડી થે, સ્વર્ગેયિ માગું દુઃખદાદ હું જો,
 જેથી હરીસનની રવાટ જોતાં, લીધી હ રવાટ ન કાળ જોતાં. ૪૨
- કે દેવમાં રામ રહ્યા ન ૩૮ જી, ઐરાવતિ ૪ ગાયન દોઈ જાણે,
 ધન્યવંતરી ધ્યાનજ ધોઈ જોવા, માટે વિમાનો કોયોં શું દેસાં? ૪૩

વસંતતિલકા.

જેની જણાય જગ માંહિ જરૂર જ્યારે,
 તેના વિના ટગવળે સહુ દેવ ત્યારે:

૧ દિલગીરી અને આશ્રય સહિત જણાવવું પડે છે કે મરહુ-
 મતી પત્નીની ચૂડી તે દકાડે સવારે એકાએક અથડાઈને ભાગી પડી
 હતી. ૨ પહેલે પાને ગદ્યમાં જીઓ. ૩ ટાણે-ખરે પ્રસંગે. ૪ ઐરા-
 વતિ-ઈન્દ્ર; દુદોહગાંસ યજ્ઞાય સસ્યાય મઘવા દિવમ્ રધુવંશ.
 1.26. III 46 ઉપરથી.

કેા પ્રાણી પાણી રટતો રણમાં લમતો
તેજસ્વી ? તેજ ચુસતો તરશ્યો તપતો. ૪૪

દોહરા.

વિમાન હૈવે મોકલ્યું, તેથી પાડી સાદ;
તેમાં શું ખેંચી ગયા, કરવાને ફરિયાદ. ૪૫

કરાળ કળિયુગ આવિયો, દુખ દાવાનળ થાય,
રોગ ભૂખથી રડવડી, લોકો આલ્યાં બ્રૂય. ૪૬

મહેનત મોટી ભેંઠને, કાં આવ્યે કળિયુગ,
દેવ લોભિઆ થે ગયા, માંડી મોટી ઊંઘ. ૪૭

ત્રૈલોક્યે પીડા પડી, ઘરઘર જન પીલાય,
દાદ લઈને શેઠિઓ, ગયો સ્વર્ગની માંય. ૪૮

ભૂપર મોટું દુઃખ છે, મરકી ને દુષ્કાળ,
દેવતાણી ઇચ્છાથકી, લોક બન્યાં કંગાળ. ૪૯

“કાં વૃષ્ટિ કરતા નથી, કાં ટાળો નહિ રોગ?
તમતાણિ એ સુસ્તાઈથી, રાંક લોકના લોગ!” ૫૦

વળતી દેવો આચરે, “જન આવે બહુ આંઈ,
તે સર્વે સંતોષવા, રહ્યું હવે નહિ કાંઈ. ૫૧

૧ તેજસ્વી સૂર્ય, તેજ પાણીને ચૂસી લેતો.

- જમના ઘરમાં સૌ જમે, પાપી સત્તા-પાત, ?
 આંહિ કાંઈ ખાવા નથી, અવનીની શી વાત? ૫૨
- બસે આપ અંહિ આવિઆ, જોઈ તમારી વાટ;
 અમમાં રામ રહ્યા નહિં, મદદ કરો તે માટ. ૫૩
- ભૂપર કેવું દુઃખ છે, કેમ નિભે છે લોક;
 સમજવો વિસ્તારથી, કેમ મટાડું શોક.” ૫૪
- શેઠ કહે જઈશું અમો, ભૂપર દુઃખ અપાર,
 સાધુસંત રોવે ઘણા, જો બ્રાહ્મણને માર. ૫૫
- મહેર કરો અમ ઉપરે, કાં જવા દો હાલ;
 અમો રાંક થૈ વેઠશું, જેવા કરશો હાલ.” ૫૬
- ત્યાં મેઘાવીર ઓચરે, “પાછું નહિં જવાય,
 સાદ્ય મને થાજે તમો, અંહિ રહિ કપટ કપાય. ૫૭
- એવી રીતે શેઠને, રોક્યા દેવે ત્યાંય;
 દુઃખ ઘણું અમને થયું, કશું કેમ તે જાય? ૫૮
- બળિઆના બે ભાગ છે, માની એ મનમાંય;
 ગુણ ગાજે સૌ શેઠના, શીતલ એની છાંય. ૫૯

૧ સત્તાપાત-ગડદા પાટુ.

૨ મેઘાવી-બુદ્ધિશાળી; મગજ શક્તિ વાપરી શકનાર.-દેવ.

પરમારથથી શેઠજી, રીઝવશેા સૌ દેવ;
શરમાવી દો ઇન્દ્રને, કરી હરિની સેવ. ૬૦

તમ સમ નર થાવા નથી, આ કળિયુગની માંય;
વળિ આ આખા દેશમાં, વ્રત આવું ન પગાય. ૬૧

સુખી રહેજો સ્વર્ગમાં, રે' અંહિ તમ પરિવાર,
સુપુત્રની માતા થજો, ગર્ભવતી તમ નાર. ૬૨

ૐ તથાસ્તુ ! ૐ

વેહેંચવાનાં પુસ્તકો.

આર્યાચરિત્રાવલી—આ વાર્તા૩૫ રસિક પુસ્તકમાં 'સંયુક્તા, કાન્તા, કૃષ્ણા, ચંદા, પદ્મા, સુંદરબા, સરદારબા, લાલબા, વીરમતી, રૂપમતી, મૃગનયની, જ્ઞેષ્ઠાબા, મીરાંબા, તારાબા, રાણકદેવી-ઇત્યાદિ ૪૯ શરી સતીઓનાં અદ્ભુત ચરિત્રો આપ્યાં છે. ૩. ૧૧ પૌ. ૭—

છોટમકાવ્ય—નવરાત્રી વગેરે પ્રસંગે સુરત, વડોદરા, મુંબઈ, અમદાવાદ, ઈત્યાદિ સ્થળે ગવાતા ગિરધારીના તેમજ ખીજન રસિક ભક્તિ-જ્ઞાન-વૈરાગ્યના ગરબા, છંદ, પદ, ઇત્યાદિ. ૩. ૦૧ પૌ. ૭—

કહાનકાવ્ય—સ્ત્રીશિક્ષા, પ્રભુપ્રાર્થના, મનન ઉપદેશ, વ્યવહાર-જ્ઞાન, કળેડાંની કહાણી-ઇં ઘણી બાબતોપર ખાસ રચેલા છંદ, પદ, ગરબા, ઇત્યાદિ ૩. ૧૧ પૌ. ૭—

અધ્યાત્મમંજનમાળા—આનંદધન. કમાલ, કખીર, નઝીર, ગોરખ, નૃસિંહ, ચિદાનંદ, બ્રહ્માનંદ, ત્રિવિક્રમાનંદ, ઇં ૧૧૬ મહાન ભક્ત કવિ-પંડિતો અને સંત-સાધુઓએ રચેલાં જુદા જુદા રાગ-તાલનાં ૫૯૩ પદ-કીર્તનોનો સંગ્રહ. ૩. ૧૧ પૌ. ૭—

સાહિત્યસંગ્રહ—કવિ ગંગ, ગિરિધર, ગ્વાલ, ગોપાલ, તુળસી, તાનસેન, ગિહારી, ગિરજલ, ભૂખણ, જસુ, નાનક, કખીર-ઇં ૧૪૪ કવિરાજોએ રચેલા નવરસ યુક્ત દોહા, છંદ, કવિત, કુંડલી-આ, છાંપા, ઇત્યાદિનો મોટો સંગ્રહ. ૩. ૨૧ પૌ. ૭—

શ્રીરામગીતાભાષાનુવાદ—મૂળ ગુરુમુખી ભાષામાંથી વિવેચન-કર્તા કાશીનિવાસી મહાશયાશ્રી હરિકુંવરીબાઈ; ઉપનામશ્રી માજી મહાત્માની છાંપી, જીવનચરિત્ર તથા પદ-પદાર્થ-ભાવાર્થ સાથે ૩. ૧૭—

અનુભવપ્રકાશ—આ ગ્રંથમાં વિવેક-વિચારયુક્ત ભક્તિ, જ્ઞાન, વૈરાગ્યનું સરળ ને રસિક ભાષામાં વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે;

તેમજ મહાત્મા પુરૂષોએ કહાડેલા અનેક અનુભૂતના ઉદ્ધારો પદ, કીર્તનરૂપે સમાવ્યા છે. ૩. ૦૧ પો. ૭૫

શ્રીપરાશરધર્મશાસ્ત્ર—સ્ત્રીપુરૂષનાં વ્રતાચરણ, ચારે વર્ણના આચાર, શુદ્ધસ્થના ધર્મો, અગમ્યાગમનાદિ પ્રાયશ્ચિતના વિધિ, અભક્ષ્યભક્ષણાદિની શુદ્ધિ, વિવાહસંસ્કાર, ભોજનના નિયમ-ધત્યાદિ ચાલતા યુગને માટે ખાસ નક્કી કરેલા ધર્મોનું પુસ્તક. ચિત્રચરિત્ર સાથે. ૩. ૧૫૫ પો. ૭૫

ચોરાશીઆમન—પ્રાણ, મન, શુદ્ધિ તથા શરીરને સ્થિર કરી નિયમમાં રાખનાર શ્રીહૃદયોગનાં ૯૭ સુંદર ચિત્રોનો સમજ સહિત ગ્રંથ. ૩. ૧૫ પો. ૭૫ (આ વ્રતનું હિંદી તથા મરાઠી પુસ્તક પણ એજ મૂલ્યે મળશે.)

અધ્યાત્મપ્રકાશ—મહર્ષિ મહાત્માશ્રી સુખદેવજી પ્રણીતનું ભાષાંતર; તત્ત્વમસિનાં ત્રણે પદની વ્યાખ્યા તથા વિવેચન ધત્યાદિ સાથે. ૩૦૫ પો. ૭૫

શ્રીપરમપદબોધિની—યોગ, સાંખ્ય, ભક્તિ, વેદાંત તથા સર્વ શાસ્ત્રની એકતા દર્શાવનારો ઉપયુક્ત ગ્રંથ; મહાત્માશ્રી નથુરામ-શર્માના નવિન ચિત્રચરિત્ર ૪૦ સાથે. (ત્રીજી આવૃત્તિ) ૩. ૧૭૫

સંતોષશતક—વિવેચન તથા સુજ ઈશ્વરકાલ અમૃતલાલ દવેના ચિત્રચરિત્ર સાથે ૩. ૦૧ પો. ૭૫

વર્ષાકરણવિદ્યા—અર્થાત્ પતિને વશ કરવાના ઉપાયો ૩૦૫

મારુદોલાનાટક—દંપતીના પ્રેમનું રસિક વૃત્તાંત. ૩. ૦૧

વાસવદત્તા—પ્રેમની રસિક વાર્તા. ૭૫

શૈલમુતાસ્તોત્ર—૩. ૭૫

ધત્યાદી અનેક ગ્રંથો નીચે લખેલે સ્થળેથી મળશે.

કહાનજી ધર્મસિંહ.

કાબુલ (ગાયવાડી) કાળકાદેવી પોસ્ટ, મુંબઈ.

